

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LIV (48)

Štev. (Nº) 20

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

1º de junio - 1. junija 1995

DR. MARKO KREMŽAR

Veliko znamenje

JUNIJSKA RAZMIŠLJANJA

Mínilo je petdeset let. Za ene je, kakor da bi bilo včeraj; za druge, se zdi, kakor da se ne bi nikdar zgodilo.

Tretji pa, ki mislijo, da bodo izkazali nepristranost z nekako sredinsko držo, radi govore, kako so se nekoč v „državljski vojni“ medsebojno pobijali, enako eni in drugi... Zaradi teh, ki si ustvarjajo sliko preteklosti brez ozira na resničnost, je treba vedno znova ponavljati, da v komunistični revoluciji na Slovenskem ni bilo nikake simetrije. Med morilci in njihovimi nedolžnimi žrtvami pravica ne poteka po zlati sredini. Pri nas so predstavniki sovjetskih in partijskih interesov sprožili revolucijo v času sovražne okupacije, pod videzom osvobodilnega boja, s poboji moralnih zdravih in narodno zavednih rojakov ter s tem prisilili ljudi v samoobrambo. Postavljati zdaj v enaki luči ene in druge ne odgovarja resnici. Tudi prikaz revolucije kot spopad dveh podobnih sil v državljanski vojski ne drži. Komunisti so pričeli z revolucionarnim terorjem, ko ni bilo proti njim nobene oborožene sile. Obstajala je le demokratična ilegala proti okupatorju. Vaške straže so nastale spontano kot izrazito obrambne enote. Šele po več ko dveh letih komunističnega strahovanja bi bilo morda mogoče govoriti o državljanski vojni med Slovenci, pa še tedaj je potreba ostro ločiti med načrtimi, to je pripravljenimi in hladnokrvno izpeljanimi zločini partije v boju za dosego popolne oblasti v okviru totalitarnega političnega sistema, pa strastmi, ki vzplamte v vsakem boju po naravnim nagonu samoobrambe. Tudi te lahko povzročajo krivice in presežejo moralno upravičeno uporabo sile, a odgovornosti zanje nikakor ni mogoče primerjati z odgovornostjo komunistične partije, tako za zlorabo domoljubnih čustev tistih poštenih ljudi, ki so jih zavedli, kakor za hladno preračunanostjo revolucionarnega nasilja.

Množični poboj domobrancev in drugih nasprotnikov komunizma v prvih povojnih mesecih ni le eden od dogodkov revolucije. Je veliko več. Gre za najvažnejši izraz nasilja, ki ga je priklicala nad slovenski narod komunistična partija s svojimi privrženci, od prvih umorov leta 1941 pa do konca totalitarizma, ki je zastrupljala ljudstvo skoraj pol stoletja. Ta strašni zločin, ki simbolično povzema vse nasilje komunizma na Slovenskem, stoji kakor ogromen klicaj, kot veliko znamenje sredi naše zgodovine, a ga nekateri morda ne opazijo prav zaradi njegovih strašnih razmerij, drugi pa ga iz istega razloga — nočejo opaziti.

Kako je mogoče, da je ob tej narodni tragediji, ob tem velikem, pretresljivem znamenju našega slovenskega prostora in časa, kljub prizadevanju nekaterih rojakov, prevladovala prav do zadnjega časa med ljudstvom v domovini mlačna brezbriznost? Šele bližina velike obletnice je pričela globlje pretresati slovensko družbo, a ta

pretres ne doseže vodstva slovenske države pa tudi ne vseh plasti prebivalstva.

Če pogledamo na umor s krščanskega vidika, ga moremo opredeliti le kot velik greh, kot upor Stvarniku in naravnemu redu. Množični poboji in druge sistematične, tudi skrite krivice revolucije, med katerimi begunstvo tisočev slovenskih narodnjakov ni na zadnjem mestu, so potemtakem, če govorimo s svetopisemsko terminologijo, v nebo vpijoč greh. Zaradi svoje ogromnosti in socialne razsežnosti bi spadali ti premišljeni in v mnogočem načrtovani zločini v kategorijo „struktur greha“, o katerih govori sedanji papež. Ko pogledamo na slovensko tragedijo iz omenjenega, versko moralnega vidika, pa postane tudi navidezna otopelost ljudstva laže razumljiva. V večini primerov gre namreč za zunanjo, zlagano ravnodušnost.

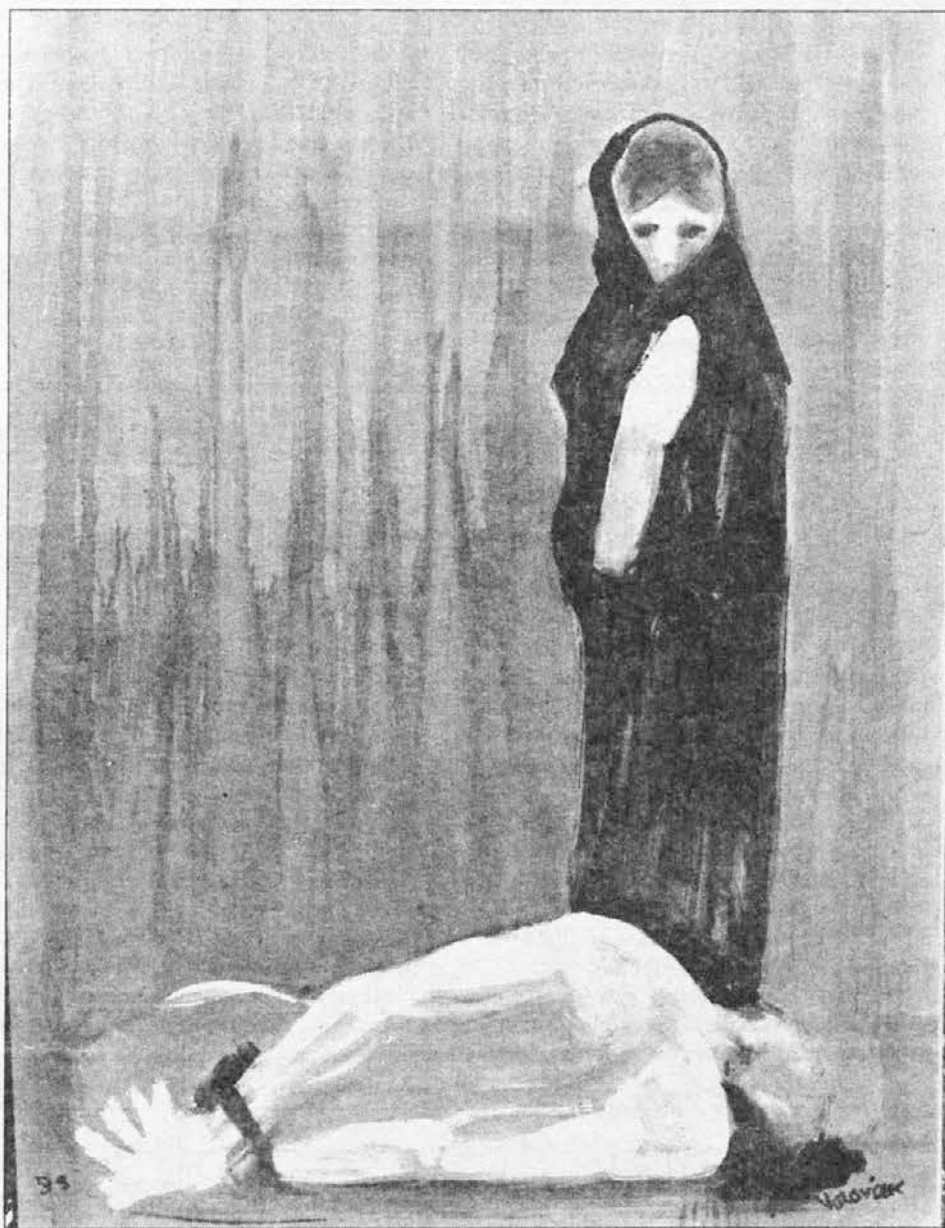
Družbena razsežnost posamičnih grešnih dejanj in opustitev nam je večkrat težko umljiva. O množičnih zločinih pa lahko z gotovostjo rečemo, da imajo poleg posledic strašno družbeno težo. Tako neizrekljivo težko breme nosi na sebi naš narod že petdeset let, pa si ga šele zadnje čase polagoma priznava.

Množični povojni poboji niso bili skrivnost v komunistični Sloveniji, kakor niso bila koncentracijska taborišča s plinskimi pečmi nepoznana v nacistični Nemčiji. Malo jih je med rojaki, ki so doživljali povojna leta, pa jih ti zločini ne bi vsaj posredno prizadeli. Vendar smo tedaj, kot narod, zakopali hudodelstvo vase; eni, da so mogli varati še naprej, drugi, da so utišali vest, in večina iz strahu. Nekateri so po svojih močeh vendarle pričali in ohranjali resnico potomcem, a teh ni bilo veliko.

Gre potemtakem za neizpovedan in neobžalovan greh, kljub osebnim izpovedim in kesanju tega ali onega od prizadetih. Zločin je bil množičen, storjen po oblasteh in po ljudeh, ob neštetihih pričah, ki so gledale proč.

Nihče se rad ne kesa, vendar kristjan ve in vsak pošten človek čuti, da brez kesanja ni mogoče najti miru. Kljub temu pa se večina takih, ki bi morali obžalovati svoja dejanja, noče spominjati, oni, ki naj bi zadostili, ker se okoriščajo z zlorabo oblasti svojih prednikov, si umivajo roke, taki, ki bi se morali kesati svojega molka, molče še naprej. Kdor pa že mora priznati dejstva preteklih zločinov, ga opravičuje s tem, da jemlje žrtvam vedno znova njihovo dobro ime. Laž, ki je prisotna v pričetkih bratomorne revolucije, se je vgnezdila med nas in ostaja med nami še danes. Ljudje, tudi mnogi, ki bi morali poznati njeno razdiralno moč, so do laži — strpnji. Pri tem se sklicujejo eni na svobodo, drugi celo na evangelij, pa se ne zavedajo, da s svojim vedenjem, ki je v bistvu nedemokratsko in nekrščansko, spodkopujejo temelj lastnemu občestvu.

(Nad. na 4 str.)

Milan Volovšek: Žrtev.

Spominske prireditve v Sloveniji

Prireditve, ki bodo v Sloveniji ob 50. obletnici konca vojne, begunstva, poboja domobrancev in 5. obletnici demokracije v Sloveniji, ter nekatere kulturne počastitve:

9. in 10. junij: znanstveni simpozij v Škofovih zavodih v Šentvidu v Ljubljani o vojni in povojnih dogodkih v Sloveniji (organizira Teološka fakulteta);

18. junij, nedelja, ob 10. uri: maša za pobite domobrance in druge žrtve vojne na TEHARJAH;

20. junij, torek, ob 17. uri: slovesna maša škofa Kapellarija (ob somaševanju nekaterih slovenskih škofov) v VETRINJU;

22. junij, četrtek, v Škofji Loki ob 20: odkritje spominske plošče dr. Tinetu Debeljaku, nato kulturni program;

23. junij, petek, ob 19. uri: slavnostna akademija v Škofovih zavodih v Šentvidu v Ljubljani. Pripravlja jo društvo Slovenija v svetu;

24. junij, sobota, ob 10. uri: zahvalno romanje in slovesna maša Slovencev po svetu pri Mariji Pomagaj na BREZJAH. Mašo vodi škof msgr. Metod Pirih, škof za Slovence po svetu. Izročitev kipa lujanske Matere božje;

24. junij, sobota, ob 18.30: maša za domovino v stolnici v LJUBLJANI, vodi nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar;

25. junij, nedelja, maša zadušnica za pobite domobrance in druge žrtve vojne v KOČEVSKEM ROGU, somašujejo slovenski škofje iz domovine in sveta, vodi nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar;

25. junij, nedelja: v Radovljici odkritje spomenika pesniku Ivanu Hribovšku; ob 19. maša, nato proslava;

29. junij, četrtek, ob 20. uri: Resurrecturis, glasbenodramska uprizoritev na besedilo, vzeto iz Debeljakove Črne maše (sodelujejo, orkester, zbor in solisti), v Cankarjevem domu v LJUBLJANI.

SPOMINSKA PROSLAVA

v nedeljo, 4. junija
na trgu San Martín
in v Slovenski hiši

Problemi v koaliciji

Glavna tajnica SKD Hilda Tovšak je izjavila, da se v koaliciji od zamrznitve stikov ni zgodilo nič novega. Še vedno ni jasno, ali bosta SKD in LDS pripravili seznam vseh odprtih vprašanj, o katerih naj bi se pogovorili vodstvi obeh strank v širši sestavi. Za zdaj se koalicija usklajuje le kratkoročno in po posameznih projektih. Led med partnerjema naj bi topili predvsem dogovori o plačah in proračunu. Poslanci tudi podpirajo generalnega državnega tožilca Antona Drobniča.

Stranka se že pripravlja na prihodnje državnozbornske volitve, vendar za zdaj še brez sklepanja kakršnega koli predvolilnega zaveznitva.

Glavni tajnik LDS Gregor Golobič je časnikiarjem izjavil, da krščanski demokrati, vladna stranka, uprizarja demagoški

politični teater, ko Drnovškovi liberalni demokraciji očita totalitarnost, monopolizem in druge podobne grdote. Po Golobičevemu mnenju shujšani prvak SKD Peterle in njegovi strankarski pripadniki predvsem napenjajo mišice, da bi ustrahovali koalicijske partnerje, saj stranki sicer v vladi in parlamentu normalno sodelujeta.

Zelo kolegialen je bil tudi Peterle sam, ki je prek TV zaslonov javno voščil premierju dr. Janezu Drnovšku ob njegovem 45. rojstnem dnevu, poleg razlogov, zaradi katerih krščanski demokrati vztrajajo v vladi (uspehi štirih ministrov iz SKD, ki vodijo tudi denarno zelo mogočna področja, od cest do kmetijstva) in razložil bistvena nasprotja med strankama, ki temeljita svoja programa na krščanskem etosu, med svojimi SKD in Podobnikovo SLS.

Pobuda za spremembo ustave

Osrednje vprašanje sedanje slovenske politike je, kaj bo morala Slovenija plačati Italijanom za vstop v ES. Vsa slovenska občila se pritožujejo, da od vlade nihče nič ne pojasni, kako napredujejo pogajanja, posebno pa se hudujejo nad zunanjim ministrom Zoranom Thalerjem, ki je pustil parlament čisto ob strani. Medtem pa italijanski politiki in časopisi opisujejo na široko in poudarjajo, kaj bodo Slovenci morali vrniti italijanskim ezulom.

Kot vse kaže, pogajanja ne gredo dobro in se bo verjetno končno RS morala vrniti na izhodišča, ki jih je pripravil realistični Peterle v Ogleju. Iz tega se tudi vidi, da je bil takratni incident le sredstvo, da so se znebili Peterleta in oslabili SKD.

Prišlo je celo tako daleč, da je v torek, 30. maja slovenska vlada že začela postopek za spremembo ustave, da bi lahko dobili

slovensko zemljo tuji državljani. LDS je za zaprtimi vrati sklenila, da mora za vsako ceno vstopiti v ES, pa naj Slovenijo stane karkoli.

Tako Delo kot Slovenec sta se izjavila proti temu stališču. Anketa v Delu je pokazala, da je bilo 55,6% proti vrnitvi hiš italijanskim optantom, le 23% pa je odgovorilo pritrdilno.

Namig vlade, naj bi morebitna sprememba ustave končno bila potrjena po plebiscitu, pa lahko povzroči velik polom Drnovškove vlade. Večina ljudi je mnenja, da je cena za vstop ta trenutek previsoka in časovno nesprejemljiva. Bivši komunisti in udbomafijci naj bi sedaj razprodali še zadnje košče dobre slovenske zemlje, samo da bi njeni privrženci, direktorji in ekonomisti, še naprej na veliko služili z Evropo, za narod pa jim ni bilo ne prej ne sedaj.

Rog jih moti

Potem ko je Tone Prelesnik v soglasju s komisijo za urejanje grobišč v Kočevskem rogu postavil osem usmerjevalnih tabel h grobiščem — pobuda za postavitev kažipotov je bila pravzaprav njegova, saj je opazil, da letos, ko mineva 50 let od povojnih pobojev, ljudje množično romajo na to slovensko kalvarijo, zaradi slabih oznak s kočevske strani pa so se mnogi izgubljali — je opazil, da je pet kažipotov brez sledu izgubilo, dva pa sta prebarvana s črnim sprajem. Le en kažipot je ostal nedotaknjen,

najverjetneje le zato, ker je v neposredni bližini obljudene kočee. Prebarvana je tudi starejša tabla ob grobišču pod Macesnovo Gorico.

S tem dejanjem morda res ni bila povzročena velika materialna škoda, zato pa je toliko večja moralna, saj je le malo do maše, ki jo bo ob 50. obletnici pobojev 25. junija daroval nadškof dr. Alojzij Šuštar. Tako je vprašanje, kaj bi (bo) ostalo od predvidene kapele v Kočevskem rogu, če se nekateri že s kažipoti ne morejo sprijazniti.

O spravnih znamenjih, ki so končali na smetišču

Koprski odvetnik Danijel Starman je v imenu Antikomunistične legije in njenega predsednika Stanislava Vežjaka vložil pritožbo pri ljubljanskem okrožnem državnem tožilcu proti dejanjem in ukrepom policije. Ta je odstranila posode z zemljo s krajev množičnih pobojev, cvetje in sveče, ki so bile postavljen pred parlamentom ob osamosvojitveni lipi, policijski kombi pa je odpeljal štiri občane, med njimi dva brata generalnega državnega tožilca.

Danijel Starman je o pritožbi takoj obvestil tudi generalnega državnega tožilca Antona Drobniča, od katerega zahteva, naj imenuje nepristransko skupino pravnikov, ki bo ugotovila dejansko stanje. Starman trdi, da ima ravnanje vlade in policije znake kaznivih dejanj ter pomeni kršitev z ustavo zajamčenih temeljnih pravic in svoboščin.

„Na dlani je namreč, da so bila grobo po-teptana načela pravne države,“ poudarja koprski odvetnik.

Starman opozarja, da slovenska ustava ne pozna „narodno osvobodilne vojne“ pa tudi ne „partizanstva“ in „domobranstva“. Vključevanje državnih organov v proslavljanje 50. obletnice konca druge svetovne vojne in slavljenje revolucije je zloraba države ter grobo kršenje ustavnosti in načel pravne države.

Zanimivo je, da se je dejanje zgodilo na dan proslave organov za notranje zadeve, saj je Josip Broz Tito natančno 13. maja 1944 na predlog sovjetske vojaške misije pri Vrhovnem štabu podpisal uredbo o ustanovitvi OZNE. Njena temeljna politično-obveščevalna naloga je bil boj proti sovražnim elementom.

Dve počastitvi

Ivan Hribovšek

Med tednom, v katerem se bodo Slovenci od doma in iz izseljenstva spominjali našega holokavsta z romanji od Teharij do Roga, bodo v Sloveniji še nekatere druge proslave ali spomini, ki se neposredno dotikajo naše idejne emigracije. Prav je, da se domovina ob tej priliki, ko bo veliko naših rojakov iz sveta prisotnih v Sloveniji, pokloni dejanskim ali idejnim članom naše skupnosti.

Dr. Tine Debeljak

Občina v Škofji Loki bo odkrila spominsko ploščo na rojstni hiši dr. Tineta Debeljaka, ki ga je pisatelj Rebula pravilno poimenoval „patriarha slovenske emigracijske literature“. Temu pesniku, pisatelju, kritiku, časnikarju, uredniku, politiku, predsedniku SKA, članu NOS bodo v četrtek, 22. junija ob 20. uri pred njegovo rojstno hišo — Jamnikovo „pod nunami“ na Blaževi 7 odkrili ploščo, potem pa bo počastitveni program v škofjeloškem kulturnem domu na Spodnjem trgu.

Kučan v Jeruzalemu

Ob prvem uradnem državnem obisku predsednika države Milana Kučana v Izraelu so se Milan Kučan in njegovi sogovorniki predsednik Weizman, premier Isak Rabin in zunanji minister Šimon Peres zavzeli za poglobitev gospodarskih stikov med državama. Izrael si bo prizadeval, da bi Združeni narodi umaknili embargo na uvoz orožja v Slovenijo. Weizman in Rabin sta sprejela povabilo, naj obiščeta Slovenijo. K povečanju gospodarskih stikov naj bi največ prispeval sporazum o prosti trgovini med državama. Izraelskim časnikarjem je Milan Kučan razložil, da Slovenija zdaj ni neposredno vključena v mirovni proces na Balkanu, je pa pripravljena vključiti se v prizadevanja za mir na tem območju, vendar z enakim statusom, kot ga imajo druge evropske države.

Zgodilo se je v Sloveniji

Predhodne volitve

V Sloveniji so že začeli razpravljati o predhodnih volitvah. Delo z dne 29. maja je mnenja, da izredne volitve niso mogoče ali verjetne, sta le dve sredstvi: da sedanja vlada odstopi in bi se sestavila „tehnična“ vlada rešitve in bi do rednih volitev le opravljala tekoče posle, ali pa da prevzame vlado leva koalicija, to je LDS in ZL, ki bi bila manjšinska, a bolj homogena, ki pa ima v parlamentu dovolj glasov za preživetje. A s tem bi si na dolgo dobo gotovo nakopala nenaklonjenost volilcev in drugih demokratičnih držav.

Papež čez eno leto v Sloveniji

Svoj 76. rojstni dan bo papež Janez Pavel II. prihodnje leto praznoval v Sloveniji, ki jo bo obiskal 18. in 19. maja 1996. To je med pozdravnim obiskom pri slovenskem metropolitnu dr. A. Šuštarju sporočil novi vaticanski odpravnik poslov v Sloveniji.

Potuhnjeno trobilo

Gospodarsko zbornico so demokratične spremembe v celoti zaobšle in si v petih letih slovenske samostojnosti ni uspela izoblikovati svoje prepoznavnosti; čedalje bolj so jo odrivali na obrobje slovenskih in

Občina v Radovljici bo postavila spomenik temu pokojnemu pesniku in domobrancu, ki je bil po vrnitvi domov umorjen in ki ga je prvi ovrednotil in izdal njegove pesmi v Buenos Airesu dr. Tine Debeljak. Danes je uvrščen med najboljše slovenske pesnike.

V nedeljo, 25. junija, bo v radovljiški cerkvi ob 19 zanj sv. maša, nato pa bo odkrit poleg cerkve Hribovškov kip, ki ga je izdelal kipar Kolman. Obenem bo tudi razstavljeno gradivo, ki govori o njem.

Vabilo „Svobodni Sloveniji“

Urad vlade RS za informiranje je pripravil v Ljubljani za konec junija obisk urednikov slovenskih medijev iz tujine. Glavni namen je medsebojna predstavitev izmenjava informacij, dogovori s Slovenijo in stiki z raznimi političnimi dejavniki v Sloveniji.

Iz Argentine sva povabljeni glavni urednik Svobodne Slovenije Tine Debeljak in odgovorni za radijsko oddajo Okence v Slovenijo poleg tega pa še trije iz ZDA, dva iz Kanade in po štiri iz Avstralije in Evrope.

Prične se v ponedeljek, 19. junija in bo trajal do petka, 23. junija. Poleg medsebojnih pogovorov je na programu še razgovor z dr. Petrom Vencljem, dr. Alojzijem Šuštarjem, Borutom Šukljatom in Jožefom Školjčkom. Sprejel jih bo predsednik republike Milan Kučan, obiskali pa bodo še Društvo novinarjev Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije, RTV, dnevnik Večer v Mariboru in Slovence na Koroškem, Primorskem in v Beneški Sloveniji.

Obenem pa se bo lahko urednik našega lista udeležil tudi raznih prireditvev ob spominu na slovenski holokavst in seveda o njih takoj poročal v Argentino.

mednarodnih gospodarskih dogajanj. Gospodarska zbornica ostaja tisto, kar je bila v času partijskega enoumja: potuhnjeno trobilo dnevne politike, ki jo je uporabljala za preverjanje svojih gospodarskih zamisli, za umirjanje kritikov ter za obvladovanje čedalje bolj rastočega nezadovoljstva podjetnikov. Junjsko glasovanje o novem predsedniku zbornice bo svojevrsten zrelostni izpit vodilnih slovenskih gospodarstvenikov, meni dnevnik Slovenec 22. maja.

Dr. Janez Drnovšek pride v Argentino

Predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovšek bo prišel sredi junija na uradni obisk v Argentino na povabilo predsednika Menema.

Ob svojem prihodu bo tudi v ponedeljek, 12. junija odprl novo poslopje slovenskega veleposlaništva v Buenos Airesu. Naslednji dan, 13. junija, bo sprejet pri predsedniku Menemu, kjer se bosta razgovarjala predvsem o gospodarskem sodelovanju Slovenije in Argentine.

V sredo, 15. junija, pa bi premier dr. Drnovšek imel tiskovno konferenco za časnikarje.

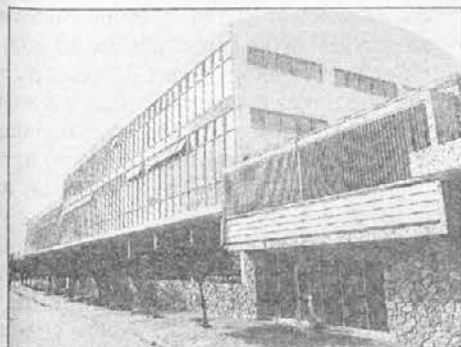

Slovensko-latinskoameriška trgovska zbornica

Trgovina, gospodarstvo, upravljanje, standardi, ISO in še kaj...

1. Poslanstvo in delo Zbornice

Po Statutu je prva skrb pospeševati trgovsko, industrijsko in kulturno izmenjavo in izmenjavo uslug med podjetniki in posamezniki v Argentini in Južni Ameriki z domovino Slovenijo. Poleg tega skuša zastopati interese vseh članov in jim nuditi pomoč v pravnih, tehničnih, trgovskih in vseh ostalih po-

Lomas del Mirador

dročjih. Tako je Zbornica tudi ujela utrip časa. Lahko rečemo, da je na tekočem o potrebah strateškega vodenja podjetij v okviru modernega menedžmenta, o sodobnih pojmi standardizacije in kakovosti, o nenehni izboljšavi kakovosti (CI) in o splošnem upravljanju kakovosti (TOM).

ISO 9000 pomaga urediti podjetje

Zanimivo je, da je to skrb, ki je zajela vsa polja, ne samo proizvodnjo temveč tudi trgovsko, potrdila certifikacija ISO 9002, ki jo je dobil lansko leto kranjski Merkur, trgovina s tehničnim blagom na debelo. Saj kakovost, standardizacija in končno red spadajo v katerokoli dejavnost; rekel bi celo v družinsko ekonomijo. Vse mora biti prežeto z idejo izboljšave, reda, izpopolnjevanja objektov in stalne kontrole. Ta zadnja je poglobljene važnosti, da se to, kar se je s trudom pridobilo, ne izgubi. Najslabše, najhujše je priti do gotovega uspeha in potem v doglednem času izgubiti njegove prednosti. To se zgodi, če se zadovoljimo samo z dosego cilja pa ne skrbimo, da bi ta cilj obdržali in ga celo prekoračili.

Zbornica je od svoje ustanovitve pred štirimi leti stalno prirejala predavanja o vseh panogah, ki bi bile koristne svojim članom in končno vsej tukajšnji slovenski skupnosti. Vrstile so se teme kot na primer: o financah, o ekonomiji, o uvrstitvi v Mercosur, o splošni organizaciji podjetij, o kakovosti, itd. Lansko leto je bil poseben poudarek ob predavanjih izvedencev na sledečih temah: Storilnost, varnostni ukrepi za preprečitev nesreč, človeški odnosi v podjetju, racionalizacija, kakovost in standardi.

Certifikat ISO je pogoj, da kupci verjamejo

2. Uvod v standardizacijo in kakovost — ISO 9000

Vse navedeno je zbudilo izredno veliko zanimanje pri vseh članih in prijateljih. Zato je predsednik Herman Zupan predlagal, da bi izvedenci iz njegovega podjetja predstavili pot, ki vodi do certi-

Sistem menedžment kakovosti daje predvsem varnost

fikacije ISO. Zbornica je sprejela predlog. Predavanje je bilo izčrpno. Jasno je bilo prikazano, kako se izvede priprava za certifikacijo ISO 9000. Važne so bile misli ob zaključku. Poudarjeno je bilo, da se mora zbuditi zavest tudi pri manjših podjetnikih, da so kakovost, standardizacija in stremenje za čim višjo storilnost nujno potrebni za obstoj in napredek. Herman Zupan je povabil vse na obisk v njegovo podjetje, da bi imeli možnost opazovati in proučiti aplikacije zahtev za certifikat na terenu. To bi vsem pripomoglo do globljega spoznanja teme in bi pokazalo pot do praktične izvedbe.

3. Kaj pa je ISO 9000?

ISO je mednarodna organizacija za standardizacijo (International Organization for Standardization), ima svoj sedež v Ženevi in že 40 let ustvarja mednarodne norme za boljšo izmenjavo izdelkov. Leta 1987 je organizacija izdala norme 9000 z namenom, da se upelje mednarodna normalizacija v namen lažje izmenjave izdelkov in uslug na svetovnem trgu. Konec lanskega leta je bilo na svetu že okoli 80.000 podjetij, ki so pridobila certifikat.

ISO 9000 kodificira poslovne navade. Standard ISO zahteva, da je vse dokumentirano, da so posamezne faze postopka vsak čas preverljive in da se vedno opravljajo, kot je bilo domnjeno. Certifikat velja tri leta in kontrola, ki jo izvaja

Republika Slovenija
Ministrstvo za znanost in tehnologijo
Urad za standardizacijo in metrologijo

v sodelovanju
s fundacijo Pharos

prireja konferenco

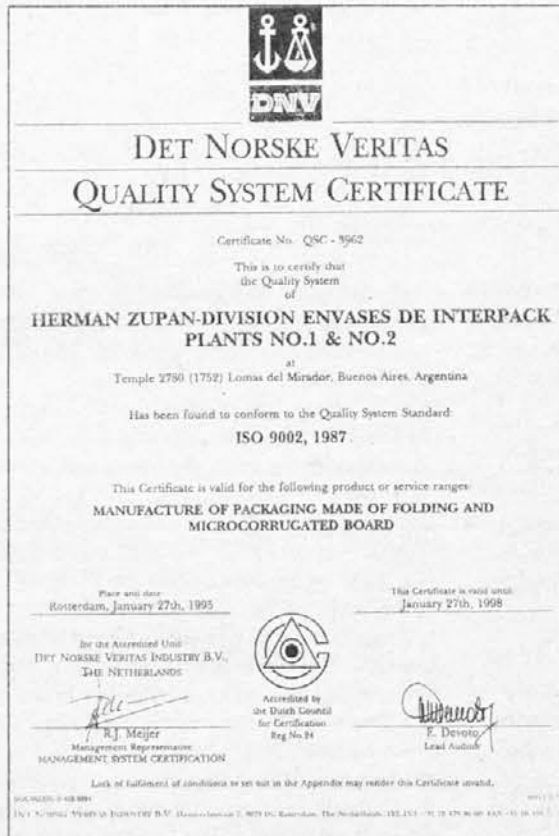
STANDARDIZACIJA IN KAKOVOST - KLJUČA ZA INTEGRACIJO V EVROPSKO UNIJO

ki bo 13. in 14. marca 1995 v hotelu Toplice na Bledu.

Konferenco bo odprl predsednik vlade Republike Slovenije. Na njej bodo sodelovali minister za znanost in tehnologijo, minister za gospodarske dejavnosti in predsednik mednarodne organizacije za standardizacijo ISO ter drugi pomembni predstavniki strokovnih institucij iz Slovenije in tujine. Predstavili bodo vlogo in pomen standardizacije in celovitega obvladovanja kakovosti v svetovnem in državnem merilu.

Konferenca je namenjena vodstvom slovenskih podjetij in visokim državnim uslužbencem, ki odločilno vplivajo na kakovost in konkurenčnost slovenskega gospodarstva.

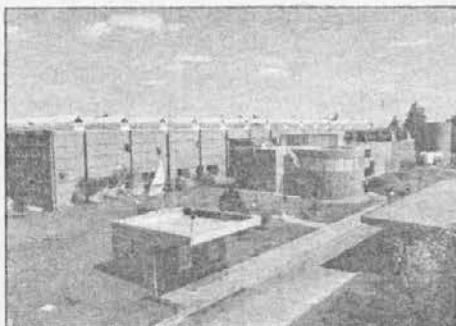
certifikator, je vsakih šest mesecev. Zaupanje kupcev je veliko večje do podjetja, ki ima certifikat. Kakšno važnost polagajo tudi v Sloveniji na to, razberemo iz oglasa za konferenco, pri kateri so sodelovali predsednik države in predsednik

mednarodne organizacije ISO, in je bila namenjena tudi državni upravi.

ISO 9000 sestavlja pet norm, ki kot sistem omogočajo ureditev procesov, postopkov in sredstev podjetij. Vsaka od teh norm ima različen obseg aplikacije.

ISO 9000 — je vodič, ki opisuje serijo norm in se uporablja kot oznaka celotnega sistema.

La Rioja

ISO 9004 — je namenjen podjetnikom, ki nimajo sistemov kakovosti in jim je v pomoč, da razvijejo in vpeljejo ta sistem.

ISO 9003 — zagotovitev kakovosti v etapah inšpekcije in končnih analiz.

ISO 9002 — kontrolira proizvodnjo, prodajo, nakup, kapacitacijo osebja, sprejem prvin in pripomočkov.

ISO 9001 — dopolni prejšnjo normo s kontrolo ustvarjanja in razvoja izdelkov.

Vse stremi, da se na principu stalne izboljšave ob spoznavanju napak napreduje v kakovosti. Tudi se omenja, da kakovost ni izdelovati samo najbolj odlične izdelke, temveč zadostiti zahtevam odjemalcev.

4. Obisk pri podjetju Herman Zupan

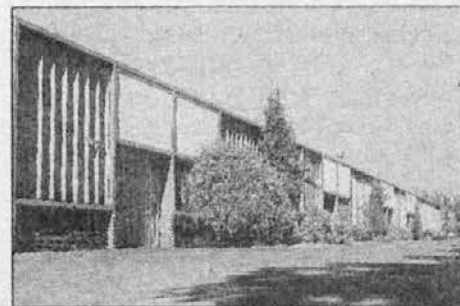
Tako se je izvedel aprila letošnjega leta omenjeni obisk. Med člani, mladimi izobraženci in slušatelji visokih šol je bilo

nad 70 obiskovalcev. Podjetje Herman Zupan je največje v grafični stroki v državi in se lahko kosa z najpomembnejšimi na svetu. To dokazuje njegovo včlanjenje v mednarodno združenje International Packaging Group, ki ga sestavlja 23 največjih izdelovalcev potiskane embalaže. Podjetje obsega vse od nasadov dreves za nabavo prvin, preko izdelave kartona do končne potiskane embalaže. V lastni režiji se pripravlja vse potrebno za potek različnih procesov. To so izdelovanje filmov, plošč offset, cilindrov za rototisk, klišejev za flekso tisk in tudi form za izsek. Mesečno se porabi 3000 ton kartona, 500 ton papirja kraft in 300 ton raznih vrst filmov in folij. Pri uspehu podjetja sodeluje okoli 1000 uslužbencev. Vseh 46 let obstoja podjetja je predsednik Zupan težil za kakovostjo in storilnostjo.

Zavedal se je tudi, da sta moč podjetja poleg človeškega kapitala, ki je prvi na

Spremembe se morajo začeti pri vodstvu

vrednostni lestvici, tudi specializacija in premočrtna usmerjenost. S svetovnim razvojem pojmov o totalni kakovosti, odličnosti, neprestanem izboljševanju, itd., se je tudi pri tem podjetju razvijala in rastla zavest v tej smeri na vseh področjih. Končni cilj je bil, da bi izdelki podjetja bili smatrani kot standard grafične industrije. Končno je bila sprejeta odločitev, da se v najkrajšem roku pridobi certifikat ISO. Kratko leto dela v lastni režiji brez pomoči zunanjih svetovalcev je doprineslo svoj sad. 27. januarja tega leta je bil podeljen Certifikat ISO 9002. Je to prvi certifikat v grafični stroki v Argentini in je tudi med prvimi 40 podjetji na splošno. Vpeljan sistem je gib-

San Justo

čen, brez pretiranih birokratskih postopkov. Premisa, ki je vladala ves čas, je slonela na soodgovornosti vseh sodelavcev in na filozofiji funkcionalnih grup, od katerih vsaka zasleduje svoj cilj ujemaajoč se s celotnim ciljem.

Potek obiska je bil sledeči: Prvo je bil uvod v podjetje s pomočjo filma, ki je prikazal vse oddelke in proces z name-

(Nad. na 4. str.)

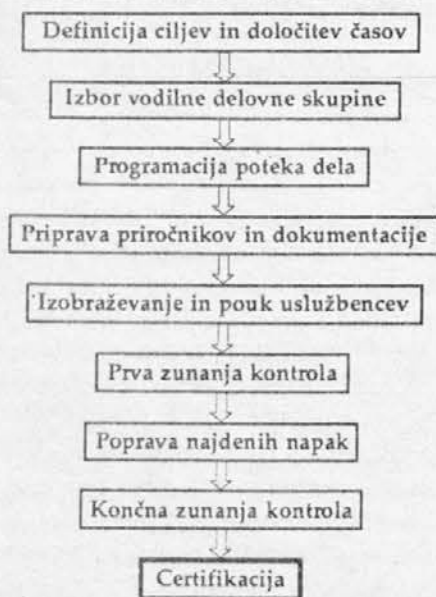
Slovensko-latinskoameriška trgovska zbornica

(Nad. s 3. str.)

nom, da bi se naslednje točke lažje razumele. Sledila je razlaga strokovnjakov, ki so sodelovali pri vsem obširnem delu do certifikata in so prikazali jasno sliko o praktični uvedbi in poznejšem upravljanju sistema ISO. Pri obhodu po raznih sekcijah je bilo možno opazovati na konkretnih primerih, kako ta sistem deluje v praksi. Končno so se vsi zbrali pri zaključnem pomenku ob prigrizku.

Na kratko povzamemo poglobljene ideje, ki so spremljale vse delo. Vse se je začelo pri najvišjih organih v zavesti, da mora vsako spremembo začeti vodstvo. Nato se je ta zavest kakovosti prenesla in razvila navzdol do najnižjih činiteljev — to je do zadnjega delavca. Vsak je moral dojeti, da je odgovoren v vsem obsegu za svoje delo in njegovo kakovost. Tako se je odpravil sistem, ki je slonel na inšpektorjih. Ti so bili kot policisti, ki odkrijejo napako, ko je že prepozno. Filozofija totalne kakovosti sloni na tem, da se s splošnim čutom odgovornosti in vključenosti v krog dela pravočasno prepreči, da bi se zgodila okvara. Treba je predvideti in preprečiti, ne pa ugotavljati, ko je že prepozno. Danes vsak uslužbenec čuti, da je res odgovoren za svoje delo v vsem: v kakovosti in v storilnosti.

SCHEMATIČEN PRIKAZ ETAP DELA ZA CERTIFIKACIJO:

Zadnja in stalna etapa vpeljanega ISO pa je vzdrževanje tega sistema. Glavna skrb je, da se ne nazaduje, marveč napreduje ob izboljšavi kakovosti, dviganju storilnosti in končno zmanjšanju stroškov. Dejstvo je, da se s certifikatom zagotovi dobro ime podjetja na domačem in tujem trgu. Pri nas je to temeljnega pomena, če gledamo na razvoj Mercosur in tako tudi z ozirom na ostali svet.

Pri prijateljskem pogovoru ob koncu obiska je podpredsednik Zbornice Marjan Loboda povzel besedo. Zahvalil se je Hermanu Zupanu za gostoljubnost in tako koristen prikaz vpeljave ISO. Napovedal je, da se bo v duhu dela Zbornice v bodoče še bolj poglobljeno proučevanje pojmov kakovosti, standardizacije in storilnosti s posebnim poudarkom na manjša podjetja in samostojne obrtnike in druge samostojne poklice. Smotne metode dela so v današnji družbi nujnost in tega se morajo zavedati vsi. Navzoči so podane misli toplo odobravalni in se razšli z zavestjo, da nas čas ne sme prehiteti.

Lic. Vladimir Jurij Voršič

Veliko znamenje

(Nad. s 1. str.)

Žalostno je, da nekateri prepričani demokrati in celo kristjani skušajo prikriti ali vsaj zmanjšati odgovornost revolucionarjev za njih zločine, v prepričanju, da s tem prihranjajo narodu sramoto. Res, zločin nadrojaki v imenu zmotne in perverzne ideologije je sramota, a brezbriznost in sprenevedanje prenašata to sramoto na nove rodove. Ali ti preroki nejasnosti res pozabljajo, da so bili Slovenci tako rabljivi kakor žrtve? Kdor skuša prekriti sramoto zločina in zmote, prikriva hkrati tudi plemenitost in jasnovidnost žrtev. Kjer je sramota, jo moramo priznati, in kjer veličina, moramo bii nanjo ponosni. Narod smo. Skupno nosimo slavo in breme križev, tudi takih, ki smo jih naložili sami.

Brezbriznost slovenskih oblastnikov ob krivicah, ki jih je prizadela našemu narodu komunistična partija med revolucijo in po njej, ni izraz nezanimanja, prej gre za nespoštovanje resnice, za samoprevaro, da je mogoče častno živeti na sramotnih dejanjih. Gre za manipulacijo zgodovine, za ohranjanje videza, kar prija vsem, ki so se v času enoumja privadili živeti v dimu prevare. Ker pa le resnica osvobaja, ostaja znaten del naroda ob navidezni brezbriznosti, v navideznem miru, še vedno globoko nesvoboden.

Sprenevedanje, ki ga ni malo, povzroča hude družbene posledice. Kako si je sicer mogoče razlagati pojave, kakor na primer, da so v vodstvu mlade demokratične države isti oportunisti, ki so se, ne dolgo tega, okoriščali z monopolno oblastjo totalitarnega režima; da je v naši domovini govora o „uspehu“ ob demografskem propadanju naroda; da je deležen obsodbe javnega mnenja prej, kdor zločin ali goljufijo odkrije, kakor oni, ki ju je zakrivil; da isti, ki glasno govorijo o „naši državi“, prezirljivo zapostavljajo svojo narodno in jezikovno identiteto, ali da so še vedno ljudje, ki opravičujejo največje morije, storjene nad našim narodom, z „narodno osvobodilnim bojem“?

Vodniki ljudstva, ki tem pojavom ne gredo do korenin, grade nove strukture na starem pesku. Zadovoljujejo se z videzom, s polresnico priložnostnih izjav, s taktiziranjem in s pokroviteljskimi pozivi žrtvam na odpuščanje. Govore o spravi, a ne o kesanju. Mar zaradi ljubelega miru? Kristjani vemo, da mir ni mogoč brez naravnosti k pravici in resnici. Vemo pa tudi, da nosi resnica v sebi nepopisno moč, ki deluje počasi, a temeljito. Vedno več je rojakov, ki zaznavajo razliko med globokim mirom življenja in med zunanjo negibnostjo smrti. Spoznavajo, da resnica in pravica pa laž in krivica niso priložnostno orodje dveh sprtih taborov, marveč da predstavljajo moralno ločnico, po kateri teče v narodu meja med smrtjo in življenjem. Postaja jim razvidno, da je sprava, ki jo Slovenci tako krvavo potrebujemo, mogoča le med osebami, ki visoko cenijo življenje in resnico.

Petinštirideset let je bila slovenska javnost zamrznjena v ledenik enoumja. S slovensko pomladjo je pričel ledenik kopneti in od njega ostaja v vrhovih le nekaj umazanih lis starega ledu. Vendar vsebujejo ledeni ostanki še toliko mraza, da zaveje od časa do časa z višin oster veter, ki hromi mlado rast. A kljub mrazu in slanosti je ledenika konec. Za pomladjo pride poletje in zadnji led v družbenih vrhovih bo zvođenel in shlapel. Vendar čeprav pride v naravi poletje za pomladjo z vesoljno točnostjo, je v družbi treba naravnim tokovom pomagati s človeškimi napori in voljo. Smo na poti iz pomladi v poletje, a toplota v tem primeru ni odvisna od sončne, temveč od človeške bližine. Led se bo dokončno stopil pod toploto slovenskih src.

To bo doživetje spreobrnjenja, ki lahko

prešine duše tam, kjer je doma globoko zanimanje za vse, kar je resnično dobro in lepo, kjer je živ čut medsebojne vzajemnosti in odgovornosti. Če je tega v sedanji družbi še malo, je tudi zato, ker je komunistična doktrina vztrajno brisala iz slovenske zavesti pojma resnice in odgovornosti. Partijski dogmatizem je vzel ljudem smisel za objektivno resnico, kolektivizem pa osebno odgovornost. Če resnica nima vrednosti in ni nihče odgovoren niti za svoja sedanja dejanja, zakaj naj bi ljudje sprejemali nase odgovornost za preteklost? Zakaj naj bi priznal zločin, zakaj naj bi živel moralno v demokraciji, komur je uspelo z nezakovanim nasiljem in z neobsojeno lažjo doseči ter ohraniti oblast in z njo imetje? Gre za moralno okrnjenost, ki pa nikakor ni dokončna ali nespremenljiva. Naloga krščanskega občestva v narodu je pomagati svojim moralno prizadetim bratom na poti okrevanja. Spreobrnjenje je bistveno več kakor zunaja sprememba političnega sistema, kajti prizadene posameznika, mu seže v srce ter pozivi v njem zavest odgovornosti pred seboj, pred bližnjimi in pred Stvarnikom. Nasprotno pa je tlačenje krivde v pozabo in podzavest poskus starih sil, ohraniti družbeno zamrznitev, da bi ob spremembi političnih struktur ostalo v bistvu vse tako kakor prej, da bi ljudje verjeli zdaj zgodbi brez moralnih temeljev, kakor so verjeli nekoč pravljici o samoupravljanju ter zgodbi o izdajalcih in osvobodilnem boju pod vodstvom komunistične partije.

Veliko se govori o potrebi „čistega vina“, a minila so prva leta svobode brez jasnih besed. Ali odgovornosti nočejo reči grehu greh in sprejeti posledic, ki bi jih tako priznanje imelo v osebni in v javnem življenju? Ali se ne stikata v tem glasnem molku dve krivdi; krivda tistih, ki niso pripravljani na svoje spreobrnjenje, pa krivda drugih, ki nimajo dovolj vere v Boga in ne zaupanja v bližnje, da bi z bratskim opominom pomagali na poti k spreobrnjenju? To ni le vprašanje več ali manj pravičnega zakona o „poravnavi krivic“, marveč predvsem njih javnega priznanja in obžalovanja, kajti roka bratskega odpuščanja čaka že desetletja — odprta.

Kdor opominja na dolžnost odpuščanja rojake, ki so krivico trpeli, pa so z besedo in z življenjem že nešteto dokazali, da ne sovražijo, ima pred očmi le del naloge. Molčati o potrebi kesanja, o nujnosti javnega obžalovanja poznanega zla in prikrivanih krivic je velika okupacija, ki lega kot mračna senca velikega znamenja na sredo našega slovenskega razkristjanjenega časa.

Tudi kdor ve, da je ideologija komunizma slonela na sovraštvu razrednega boja, medtem ko je bistvo krščanstva kljub naši slabosti — ljubezen, a vendarle enako vrednoti delo kristjanov, ki so bili v prostovoljni ali v prisiljeni službi internacionalnega marksizma, s kristjani, ki so v istih časih umirali iz zvestobe verskim in narodnim vrednotam, ne pomaga k razčiščenju preteklosti. Ni brez odgovornosti, kdor zavrača spomin na rojake, ki so

svarili pred zlom komunizma že takrat, ko so se — v nasprotju s cerkvenim naukom — celó nekateri kristjani predajali utvari, da je mogoče sodelovati z nosilci te zablode.

Zakaj ne najdejo pravega odmeva verniki, ki se zavzemajo, naj se vsaj zdaj, po pol stoletja, slovesno prepeljejo v svobodno domovino in se spoštljivo pokopljejo v slovenski zemlji ostanki škofa Rožmana? Ta veliki Slovenec je kot prerok v najtežjih časih jasno učil krščanski nauk. Zvest cerkvenemu učitelstvu je odločno svrnil pred zmoto komunizma in njenimi posledicami, ter je prevzel nase odgovornost poslanstva in s tem neločljivo povezano težo križa. Vendar se zdi, kakor da bi bili nekateri kristjani kar zadovoljni, da je škof Gregorij Rožman pokopan v tujini. „Ni še prišel čas, da bi ga pripeljali v domovino,“ pravijo. Vprašal bi jih, kdaj je po njihovem mnenju čas za pravico? „To bi razburilo duhove,“ so previdni drugi. Vprašal bi jih, od kdaj je mogoče kristjanom živeti po vesti pa ne razburjati okrog sebe razkristjanjenih duhov? „Rožman je tudi storil razne napake,“ je slišati glasov, ki enotijo potrebo po opravičevanju. Res, vsak človek stori kdaj napako, zato bi rad vprašal, kje naj bi se po njihovem mnenju rajni škof bistveno motil, kakšni naj bi bili njegovi spodsrljaji, da so vredni javne kritike v družbi, kjer ni slišati, da bi razpravljali, kako strašno se je motil na primer Kidrič ali Kardelj ali Kocbek ali Vidmar ali Mikuž. Le škof Rožman, ki je učil in svaril, ki je reševal slovenska življenja in duše, ta naj ostane na tujem še nekaj desetletij, predno bi ga lahko pripeljali domov pri stranskih vratih. Daleč zunaj naj ostajajo njegovi zemski ostanki, da ne bodo zbuiali vesti. Tako vedenje do spomina na velikega škofa in Slovenca ni v skladu s krščanskim naukom, ki govori o „sijaju resnice“.

Odsotnost javnega priznanja škofu Gregoriju Rožmanu ob letošnjih obletnicah množičnih krivic je le simbolični, a pretresljiv primer slovenske hotene brezbriznosti. Odsotnost njegovega groba na Slovenskem, bo še bolj poudarila praznino, ki so jo zapustili v narodnem občestvu tisoči, ki so zaradi komunizma pomrli doma in v tujini. Tudi ta odsotnost bo del grozljive sence, ki jo meče veliko znamenje na nas vse.

Kot vsa znamenja časa je tudi naše veliko znamenje namenjeno sedanjemu rodu in prihodnjim rodovom. Je spomin in opomin. Spominja nas, da je nekoč — pred več kot pol stoletja — stopil slovenski narod prevaran in zapeljan na pot samomora, a da se tej pogubni poti ni nikdar javno in jasno odrekel. Opominja pa, da nosimo odgovornost za osebno in za narodno življenje vedno v lastnih rokah. Tujci nas niso in nas ne bodo uničili — pa tudi ne reševali. Sami se moramo odločiti, ali bomo končno zavrtili kulturo smrti, v katero nas je pahnila revolucija, in se odločila za življenje. Če hočemo obstati, se moramo vrniti k resnici in k ljubezni, brez katerih ni miru, ne svobode in ne življenja. To ni več le osebna zadeva tega ali onega rojaka. Ob množični zablodi postajata sprejetje celotne resničnosti in vzjemne odgovornosti osrednje vprašanje narodovega preživetja.

Teološka fakulteta - Zavod Sv. Stanislava - Nova slovenska zaveza

Ob petdesetletnici (za)ključnih dogajanj druge svetovne vojne

V zavodu Sv. Stanislava v Šentvidu v petek, 9. junija, ob 15. in v soboto, 10. junija, ob 9.

Petek, 9. junija

1. Prof. dr. Janez Juhant: *Krepitev blokov in razlogi za idejno polarizacijo Slovencev med obema vojnama*. — 2. Prof. Justin Stanovnik: *Notranje bistvo komunistične revolucije*. — 3. Dr. Janez Zdešar: *Razmišljanje ob ključnih dogajanjih II. svetovne vojne*.

Sobota, 10. junija

dopoldan
4. Dr. Peter Urbanc: *Primerjalno-pravna razčlenba temeljnih pojmov revolucije, antirevo-*

lucije, upora, odpora in kolaboracije. — 5. Dr. Marko Krenžar: *Izvori in logika obračuna KP z nasprotniki*. — 6. Zorko Simčič: *Idejno-kulturna neupogljivost razseljene Slovenije*. — 7. Prof. Vinko Ošlak: *Etično, idejno in kulturno (pre)oblikovanje Slovencev doma*.

popoldan
8. Prof. Brane Senegačnik: *Liberalizem nekoč in danes*. — 9. Dr. Bogdan Dolenc: *Sprava kot krščanska in človeška obveza in možnost*.
18: OKROGLA MIZA: *Kje smo Slovenci po petdesetih letih? - Več udeležencev.*

NOVICE IZ SLOVENIJE

ŠKOFJA LOKA — V srednji laserski šoli bodo s pomočjo kiparske galerije Latobio, lesne industrije, restavratorskega centra in zavoda za šolstvo poskusili oživeti rezbarsko obrt. Projekt oživitve bo imel pet faz, ki bodo obsegale od seznanjanja z rezbarstvom v tritedenskih delavnicah preko uvajanja rezbarstva kot rednega prometa na srednji šoli do priprave programa za mojstrski izpit.

LJUBLJANA — Nezakonito presnemanje filmov na videokasete je zelo razširjeno po Sloveniji. Tržni inšpektorji so pregledali dvesto videotek ali videoklubov in v njih zavegli več kot deset tisoč videokaset, ki niso izpolnjevala predpisov ali lastniki niso mogli dokazati njihove legalnosti. Tuji filmi morajo imeti slovenske podnaslove; filme s srbskimi ali hrvaškimi podnaslovi smejo izposojati še eno leto.

PIRAN — Ribiči še vedno lovijo letalske bombe iz druge svetovne vojne. Zadnje je ujel ribič Igor Leban: dolga je čez dva metra in ima 600 kg razstreliva. To je že peti Lebanov bombni ulov.

TRBOVLJE — V rudniku premoga se je na čelo polja AB kote 225 vsulo med 200 in 300 kubikov zemlje in blata. Na tistem kraju je delalo štirinajst rudarjev, od katerih jih je dvanajst imelo možnost zbežati. Enega so jamski reševalci po šestih urah mogli rešiti: bil je do vratu v blatu. Zadnjega so odkrili mrtvega po 21. urah iskanja.

BOVEC — Soča je vedno bolj „zasedena“ reka, zato je slovenska vlada dala nalogo, naj se pripravi študija, kako rešiti probleme komercialne dejavnosti na tej reki. Problem predstavljajo kajakaško veslanje, rafting (spust po reki z gumijastimi čolni) in tudi ribištvo. Z rafti so lani prepeljali več kot 15 tisoč turistov, velikokrat kar ilegalno (ne da bi organizatorji plačali kako pristojbino). Projekt določa kje in kdo bi se smel voziti po Soči. Mirne cone naj bi bile v Triglavskem narodnem parku nad Velikimi koriti Soče, kotiček med Trnovim in Napoleonom mostom pri Kobaridu. Raftiranje bi dovolili med izlivom Boke in Trnovim ter od Čezsoče do Boke. Računajo, da bi določili maksimalno število voženj z rafti: 30 na dan odnosno enega vsakih 20 minut. Za kajake bi bil prostor od Velikih korit navzdol ter v Koritnici. Tudi ribiči bi imeli prostore, kjer jih rafti in kajaki ne bi motili.

PREDMEJA — Dne osmega maja 1895 so organizirali v tem kraju prvo smučsko tekmo v Sloveniji in sploh v Srednji Evropi (v Avstriji so prvo tekmo organizirali šele osem let kasneje). Takrat je zmagal Filip Krapež. Letos so proslavili stoletnico s podobno tekmo: na 15 km dolgi progi se je pomerilo 10 smučarjev v opremi, ki je morala biti stara vsaj 30 let. Filipov tek bodo ponovili vsako leto.

LJUBLJANA — Kolizej (danes na Gosposvetski 12) je bil zgrajen leta 1845 in v njem so bili včasih nastanjeni vojaki, potem so bile razne priveditve, itd. Po drugi svetovni vojni je bil določen za porušenje, da bi zgradili garažne in poslovne prostore, pa ni bilo denarja za to. Zato so v Kolizeju pustili 80 stanovanj (v njih je živelo 300 oseb), poslovne prostore, skladišča in delavnice. Del stavbe ni prenesel starostne teže, popustili so leseni stropi in notranji zidovi dveh nadstropij. Kot posledica zrušenja šestih stanovanj so umrle tri osebe. — Ostanek Kolizeja bodo porušili, prav tako tudi staro Cukrarno in stavbe na Ambroževem trgu 3.

BREŽICE — V bližino bivšega vojaškega letališča Cerklje ob Krki se vračajo na obisk nekdanje starešine JLA. To pa na podlagi vladnega odloka, po katerem so od letošnjega leta seznama nezaželenih oseb zmanjšali s 700 na 83 oseb. Kljub temu,

da med obiskovalci ali povratniki ni kakšnih srbskih generalov ali napadalnih oficirjev, ljudi njihova prisotnost moti in se ogorčeni obračajo na lokalne policijske postaje, ki pa nimajo nobenih navodil ne oblasti, da bi jih vrnili na mejo.

LJUBLJANA — Po dveh letih zasedanja so v parlamentni Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve (KVIAZ) začeli izvajati ukrepe poroti poslancem, ki so brez opravičila manjkali na seje državnega zbora. Po večmesečnih napovedih so 77. poslancem znižali januarske plače, a kljub temu ukrepu še niso pravomočni. Zaradi tega je marsikdo protestiral, največkrat neutemeljeno, saj so pravilnik o izostankih in kako te izostanke opravičiti, izglasovali sami poslanci z dvotretjinsko večino.

LJUBLJANA — Društvo glasbenih umetnikov Slovenije je letos podelilo petnajste Bettetove nagrade. Dobila sta jih violinist Slavko Zrimšek in sopranistka Irena Baar.

MARSEJ, Francija — V sodelovanju Sklada Vladimirja Bartola je tamkajšnja založba Edition Autres Temps izdala Poésie slovène contemporaine, ki prinaša dela Tomaža Šalamuna, Jureta Potokarja, Aleša Debeljaka, Braneta Mozetiča, Uroša Zupana in Alojza Ihana. Spremnost študijo je napisal Boris A. Novak.

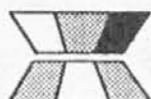
KOPER — V koprski marini so krstili novo Elanovo jadrnico Elan-295, ki je malo manjša od drugih, vendar zadosti udobna za štiričlansko družino. V Begunjah Elan izdeluje jadrnice le po naročilu, skoraj vsa iz tujine. Letno izdelajo kakih sto jadrnic in dvesto čolnov.

LJUBLJANA — Slovenija je imela konec lanskega leta okoli 573.000 telefonskih priključkov, kar znaša približno 29 naročnikov na sto prebivancev. Vendar čaka na telefonski priključek še 57.000 prosilcev, od katerih jih je iz Ljubljane kakih sedem tisoč. — Razvoj telekomunikacij se pozna tudi pri teleksnih naročnikih, ki jih je bilo 1.030, kar znaša 370 manj kot leto poprej.

KRANJ — Mladi skladatelj Damijan Močnik, ki je tudi profesor na škofijski gimnaziji v Šentvidu, je iz Nemčije prejel drugo nagrado na kompozicijskem tekmovanju Mednarodnega združenja zborovskih dirigentov iz Frankfurta. Prve nagrade niso podelili. Močnik je na tekmovanje poslal desetminutno skladbo Diptychon in honorom telerantibus za šestglasni mešani zbor. Skladba bo doživela premiero konec oktobra in je bila tudi posneta na ploščo. — Močnik je pripravil za petdesetletnico konca vojne tudi vokalno-instrumentalno kompozicijo Izpostavljen srca. Mišljena kot kantata za tenor in bariton solo, mešani pevski zbor in komorni orkester, uporablja besedila Franceta Balantiča, Kajuha in Lojzeta Krakarja.

NOVICE S PRIMORSKE

DRUGI ZVEZEK Krajevnege leksikona Slovencev v Italiji je izšel pri založbi Devin. V njem je obdelana goriška pokrajina s podatki o toponomiji, zgodovini, upravni ureditvi, javnih ustanovah in nasploh o življenju na Goriškem. Tristo strani debelo enciklopedijo je uredil Aldo Rupel iz Slovenskega raziskovalnega inštituta SLORI, ki je sozaložnik z Narodno in študijsko knjižnico. Prvi zvezek je prikazal tržaško pokrajino, v tretjem pa naj bi bili podatki o videmski pokrajini. Verjetno bodo pripravili še četrti zvezek, v katerem bi našla prostor dopolnila.

SLOVENC V ARGENTINI

Osebne novice

Krsta: V četrtek, 25. maja je bil krščen v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Martin Matjaž Rezelj, sin Lojzeta ml. in Marjane roj. Šušteršič. Botra sta bila Marko Vombergar in Kristina Kremžar por. Rode. Krstil je dr. Jure Rode.

V cerkvi Marije Pomagaj je bil v soboto, 27. maja, krščen Damijan Frančišek Kocičan, sin Miha in ge. Olge roj. Dolenc. Botra sta Jože Dolenc in ga. Ivi Dolenc Bustos. Krstil je delegat Jože Škerbec.

Srečnima družinama iskreno čestitamo!

Poroka: V soboto, 27. maja, sta se poročila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj

Janez Filipič in Silviya Lovšin. Priče so bili ženinovi starši Janko Filipič in ga. Mara roj. Avgušt in nevestin brat Danijel Lovšin. Poročil pa ju je nevestin bratranec župnik Igor Grohar med somaševanjem z župnikom Francijem Šenkrom in dr. Juretom Rodeotom.

Novoporočencema iskreno čestitamo in želimo srečo!

Nova diplomantka: Na Fundación de Altos Estudios en Ciencias Comerciales je 25. aprila diplomirala in postala Técnica Superior en Comercialización Lučka Čeč. Čestitamo!

Umrta sta: Ivan Gelb (75) v Villa Madero in ga. Ivanka Vidmar Laharnar (83) v Caserosu.

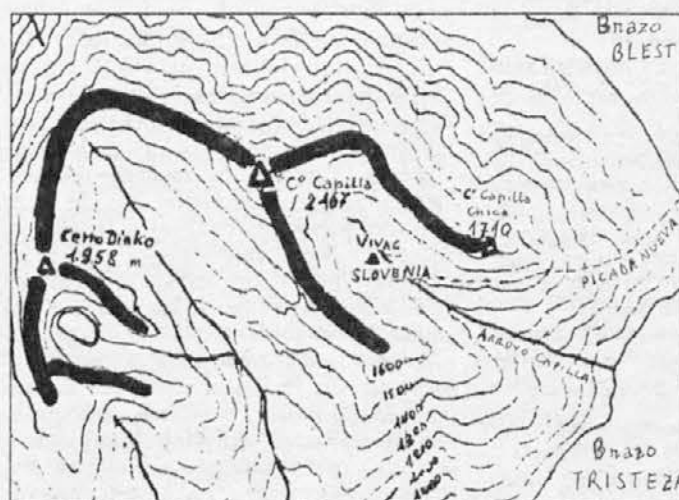
Naj počivata v miru!

Bivak „Slovenija“ na Cerro Capilla

Ob koncu južnega poletja je koča-bivak Slovenskega planinskega društva gotova.

V nekaj planinskih pohodih so naši andinisti sestavili gradivo, ki ga je pozimi helikopter prinesel do „doline tolmunov“ in zdaj je hišica pokrita, okna postavljena, prične za prenočevanje, stojijo in štedilnik greje.

Res smo najprej računali, da bomo bivak „Slovenija“ otvorili ob stoletnici Slovenskega planinskega društva, torej leta 1993. Takrat je bila koča sicer napravljena, a še v Bariločah, ne na Capilli. Večina gradbenega materiala so znosili helikopterji tja gori pozimi 1993, v poletju 1993-94 pa so pridne roke postavile ogrodje koče. Zadnji material, predvsem strešne plošče, je prispel na kraj gradnje šele avgusta 1994. Ker v januarju na Capilli brenclji preveč divjajo, so brumni bariloški gorniki preložili delo na pozno poletje, ko tiste golazni ni več, pa je zdaj bivak srečno dovršen.

Črtež okolja Cerro Capille z bivakom Slovenija.

Bivak „Slovenija“ v dolini tolmunov; desno vrh Cerro Capilla.

In če smo zamudili stoletnico SP, smo končali kočo za stoletnico Aljaževoga stolpa na Triglavu. Formalno nameravamo otvoriti novo planinsko postojanko februarja 1996, ko bo argentinsko SPD štel petinštirideset dolgih let. Ker je bila leta 1896 slovesno odprta koča na Kredarici, bomo tako mimogrede proslavili še eno planinsko stoletnico.

Seveda pa je med Aljaževimi gradnjami na Triglavu in kočico na Capilli neka bistvena razlika.

Medtem, ko se je Aljaž s SPD neumorno trudil, da zavrne nemško osvajanje Triglava, je koča na Capilli simbol slovensko-argentinskega sodelovanja. Argentina nam je po evropski vojni širokogrudno odprla svoja gostoljubna vrata. Zmeraj smo bili upoštevanji kot sodelavci in polnopravni državljani. Tudi ob koči na Capilli smo bili deležni vsestranske podpore. Oblasti Narodnega parka so nam dovolile kočo, čeprav sodi Capilla v predel „nedotaknjene“ ozemlja in je torej praktično vsak človeški poseg prepovedan. Argentinska vojska in mornarica pa sta nam posodili svoje stroje za breplačni prevoz do kraja, kjer je bila koča načrtovana.

Bivak „Slovenija“, ki ga bo seveda treba vzdrževati, bo spominjal dolgo dobo na slovenski delež v gorskem športu naše nove domovine.

MALI OGLASI

ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrliske vežice - pogrebi - Monseñor R. Bufano 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - Tel.: 651-2500 / 651-2335

ZDRAVNIKI

dr. Marija Avguštin - Specialistka za očesne bolezni. Ponedeljek, torek in petek od 16. do 20. ure. Roma 3122 - 1. nadstr. 3. - Isidro Casanova (20 m od Rute 3). Tel.: 485-5194

PSIHOLOGIJA

Lic. Jelka Oman, psihologinja. Psihološka pomoč pri učenju in vedenju, orientacija pri izbiri poklica in v njem, ter za starše in vzgojitelje. Finocchetto 1949, Hurlingham, Tel.: 665-0268

Psihoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3° „M“ - Capital - Tel.: 831-3546.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. Elektro Ader - Franci Jarc. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantes oseo-integrados; sredi in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk - Tel.: 762-2840.

Tel. 441-1264 / 1265

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82

Y. Yrigoyen 2742 - San Justo

ADVOKATI

dr. Katica Cukjati - odvetnica - ponedeljek, sredi, petek od 18. do 20. ure - Boulogne Sur Mer 362, La Tablada, Tel.: 652-5638

dr. Marjana Poznič - odvetnica - Vsak dan od 15. do 18. ure - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 382-1148

dr. Franc Knavs - odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 476-4435; tel. in faks 46-7991.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Bogotá 3099, 2^a B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 613-1300

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón - Tel.: 489-3319

Janez Pustavrh: barvam hiše, stanovanja, polagam tapete (empapelado); tel. 651-6622 (po 13. uri).

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hemandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic \$ 4- za enkratno objavo, za vsak mesec - 4 številke - \$ 12.-

Slomškov dom

SPOMINSKA PROSLAVA

v nedeljo, 11. junija ob 9. uri.

Govori: lic. Marjan Schiffrer

Vsi lepo vabljeni!

Razstava

Marjete in
Andrejke Dolinar
Trnovska galerija v Ljubljani
Odprije: 17. junija ob 19.30

„Kličemo vas po imenu“

Spominska proslava ob 50-letnici

Nedelja, 4. junija 1995

ob 10. uri: položitev venca pred spomenik generala San Martina na „Plaza San Martín“

ob 16. uri: v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši sv. maša za vse žrtve vojne in revolucije

ob 17. uri: pred spomenikom:
- molitve za pokojne
- polaganje venca ob častni straži preživelih domobrancev v dvorani:
- *spominski nagovor*: Marjan Loboda, predsednik društva Zedinjena Slovenija
- *slavnostna akademija* pod geslom „Kličemo vas po imenu“
Napisal: Tone Rode; režija: Frido Beznik; uglasbitev: Ivan Vombergar; poje: Mladinski pevski zbor iz San Justa pod vodstvom Andrejke Selan Vombergarjeve

Junakom slava in čast!

Tone Mizerit

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Kot je bilo pričakovati je že nastopila doba ostrih debat, hudih trenj in ofenziv ter protiofenziv na političnem polju. Vlada, ki je še pred dnevi preživljala ure slavlja in veselja, se je nenadoma znašla sredi viharja, ki ga prinaša nova predsedniška doba, obenem pa tudi zaskrbljeno gleda na krajevne volitve, ki se še morajo izvesti letos, zlasti na volitve v prestolnici, edinem okrožju kjer Menem ni zmagal preteklega 14. maja. A pojdemo počasi.

GOLA RESNICA

Spopadi v osrčju vlade so res krvavi. Razumljivo. Medtem, ko so nekateri še slavili zmago, so drugi, bolj izkušeni, že pričeli pohod, da zasedejo čim močnejše položaje. Gre za sestavo nove vlade. A ne le za že obstoječa mesta, marveč tudi za tista, ki jih bo pripravil nov zakon ministrstev, ki ga mora izglasovati kongres, kot to predvideva reformirana ustava. Ne gre tu le za mesta „ministrskega predsednika“ ali kot pravijo tukaj „ministra koordinatorja“. Glede tega je Menem že pred volitvami jasno povedal, da bo to mesto zasedel dosedanji tajnik predsedništva Eduardo Bauzá. Je to res najbolj primerna oseba: ima precej dobre stike z opozicijo, se razume s sindikalisti, nima večjih oспорanj v samem peronizmu in civilizirano rešuje nemajhne probleme z gospodarskim veleministrom Cavallom.

A boj teče za ostala mesta, ki se bodo spraznila tik pred nastopom nove predsedniške dobe ali jih bodo ustvarili še pred tem. Zelo zaželeno je mesto socialnega ministra, za katerega se poteguje tucumanski Ramón Ortega. Še hujša debata teče okoli tajništva za notranjo varnost. Dosedanji vodja brigadir Antonietti, ki bo verjetno ostal, je želel, da pod to okrilje pride tudi Zvezna policija (ki spada v resor notranjega ministrstva) in žandarmerija (spada pod obrambno ministrstvo). Z obeh mest so hoteli Antonietija spodriniti. Po predsednikovem posegu je vse ostalo kot je bilo.

Ofenzivo so izvedli tudi v kongresu, kjer je opozicija skupno z delom peronističnih poslancev predstavila osnutek, po katerem deli na dvoje gospodarsko ministrstvo. Očividni cilj tega je bil minister Cavallo, ki bi tako izgubil velik del svoje moči. Tudi tu je Menemov poseg ohranil nedotaknjeno dosedanje stanje. Predsednik je hitro spoznal, da mora trdo prijeti vaje, ker sicer ta no-

tranja trenja grobo rušijo celotno strukturo vlade v trenutku, ko se težave množijo zlasti na socialnem področju. Te dni je samo privatizacija preostalih dveh železniških prog (Mitre in Sarmiento) pustila na cesti 4000 uslužbencev. Preobrazba bank, ki se šele začena, tudi povzroča rastočo brezposelnost, da ne govorimo o težkem stanju avtomobilske industrije in drugih sektorjev. Vse to je tesno povezano in skrbi vladne glave, medtem ko teče notranja borba za najboljša mesta v bližini korita. Taka je gola resnica.

Če to navežemo na bodoče volitve, se v vladi mnogim lasje kar ježijo. Resni funkcionarji si ne delajo utvar: Menem je tako prepričljivo zmagal ker so se ljudje bali krize, ki bi sledila njegovemu padcu. Kaj se more zgoditi na krajevnih volitvah, kjer gospodarski model ni bil v nevarnosti? Gre za nekaj provinc, a zlasti za buenosaireško mesto, katerega usoda še ni odločena. Tu borba še teče med tistimi, ki zahtevajo popolno avtonomijo (dejansko bi šlo za novo argentinsko provinco) in med onimi, zlasti v osrčju vlade, ki se boje opozicije, in hočejo vse omejiti le na ljudske volitve župana, v ostalem pa pustiti stvari kot so doslej. In ker nova ustava vse to pušča v rokah kongresa, ki mora izglasovati zadevni zakon, je lahko razumljivo, da se stvar vedno bolj zapleta. Vmes posega tudi guverner province Buenos Aires Eduardo Duhalde, ki je svoj čas celo zahteval, naj se mestu spremeni ime, da ga ne bodo istovetili s provinco. Seveda so mu „branilci“ Buenos Airesa odgovorili, da bi pravzaprav morali spremeniti ime provinc, kajti ime Buenos Aires je nastalo z mestom, provinca je prišla potem.

DALEČ, DALEČ SEGA POGLED

Duhaldejeva skrb in tudi skrb ostalih guvernerjev pa ni le zgodovinske ali socialne narave. Gre za precej važne denarce, kajti čim večja bo avtonomija prestolnica, toliko večja bo soudeležba mesta pri skupnem fondu državnih financ. Mesto Buenos Aires je drugo okrožje po številu prebivlancev, takoj za provinco Buenos Aires, in še pred Córdoba in Santa Fé. Denar, ki bi mu pripadal, je velik, in danes izhaja iz fondov zvezne vlade; v primeru popolne avtonomije (z lastno vlado, sodiščem in policijo) bi šlo vse iz zveznega fonda koparticipacije. Ta je prav težava provinc s prestolnico.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Proprietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: (54-1) 636-0841
Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión N ^o 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N ^o 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N ^o 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 60; obmejne države Argentine 90 USA dol.; ostale države v obeh Amerikah 100 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 75 USA dol. za vse države.

Čeke na ime „Eslovenia Libre“

Stavljenje in oblikovanje:
MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 362-7215
(1101) Buenos Aires

OBVESTILA

NEDELJA, 4. junija:

Spominska proslava v Slovenski hiši. Srednješolski tečaj v Slovenski hiši.

TOREK, 6. junija:

Seja Pripravljalne komisije za potovanje v Slovenijo.

SREDA, 7. junija:

Spominski sestanek ZSMŽ ob 16. uri.

*Kip lujanske Marije,
ki bo ustoličen v slovenskem
svetišču na Bregjah, bo prispel
na ljubljansko letališče Brnik
s poletom SR 6450 v soboto,
17. junija, ob 14.50.
Vabljeni k sprejemu!*

Pripravljalni odbor ZS

Vlado pa bolj skrbi, kaj bo na volitvah. Zaveda se, da je ugled radikalov velik, da v primeru volitev župana radikalizem ni v krizi, medtem ko je Fronta globoko zakoreninjena, zlasti še zaradi soudeležbe socializma, ki je v prestolnici vedno imel močno zaslombo. Bilo bi kaj klavrnno, da bi peronizem zasedel kako tretje mesto. Zato so že predlagali uvedbo „Ley de Lemas“, svojevrsten način volitev, ki ima ta učinek, da prepreči notranji spor v posameznih strankah. Ista stranka lahko predstavi neomejeno število kandidatov. Zmaga potem najbolj voljeni kandidat najbolj voljene stranke, čeprav je kandidat katere druge stranke prejel več glasov, toda ta stranka ni dosegla prvega mesta. Peronizmu ta sistem ugaja, ker so njegova težava tisti nenehni notranji spori.

Opozicija ni izgubila časa. Tako radikali kot v Fronti so takoj govorili češ, da v tem primeru radikali in frontisti izvedejo volilno povezavo in nastopijo kot ena sama stranka. Pozneje so se o tem pričeli formalni stiki. To pa bi bilo za peronizem še bolj porazno. Zaenkrat je torej te debate konec.